

Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement

AOW leeftijd, een public finance perspectief

Casper van Ewijk

AOW seminar, Amsterdam 20 november 2017

Vraagstelling

- Financierbaarheid en AOW leeftijd
- Verschillende invalshoeken
  - (Intergenerationele) herverdeling
    - houdbaarheid overheidsfinancien
  - Sparen
    - inkomen voor later
  - Belegging (pm)
  - Verzekering
    - AOW als second best verzekering tegen inkomenschokken (AO, WW)

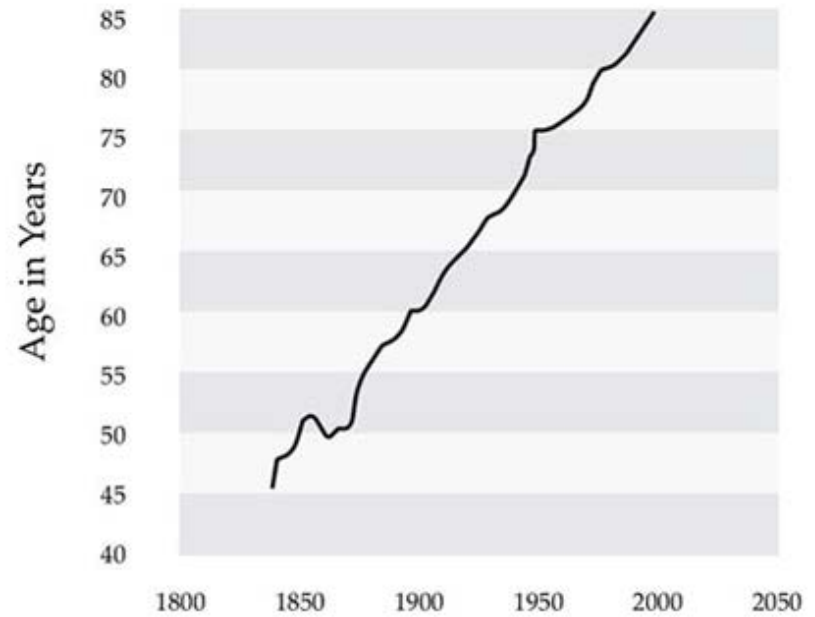
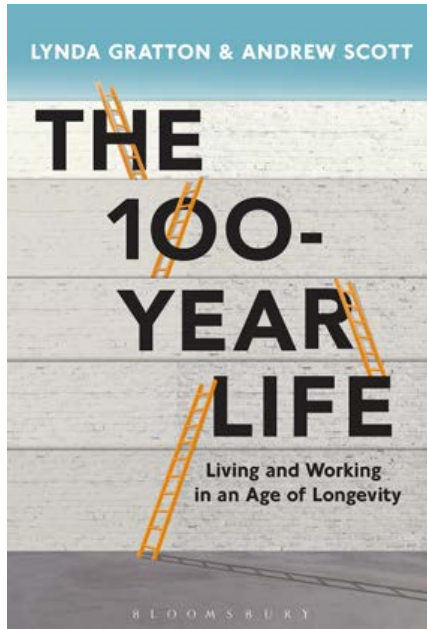

Figure 1.2 Best Practice Life Expectancy

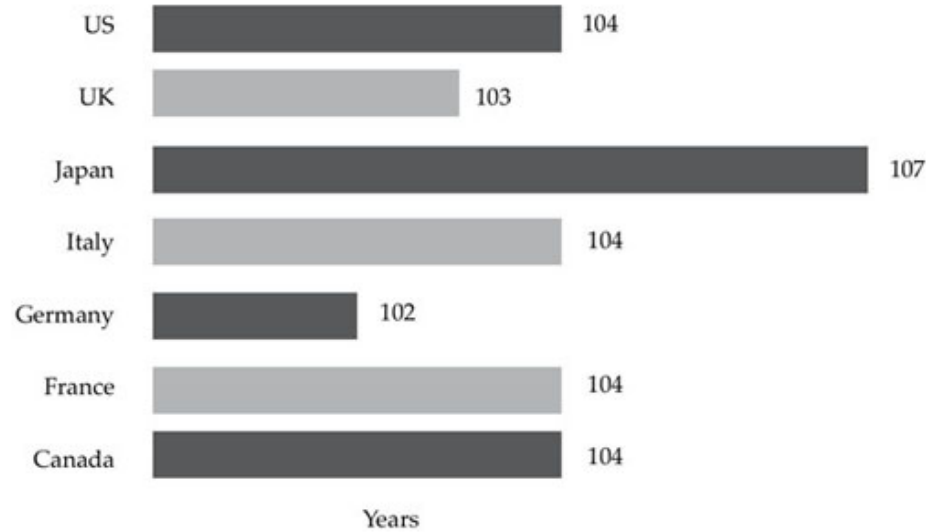
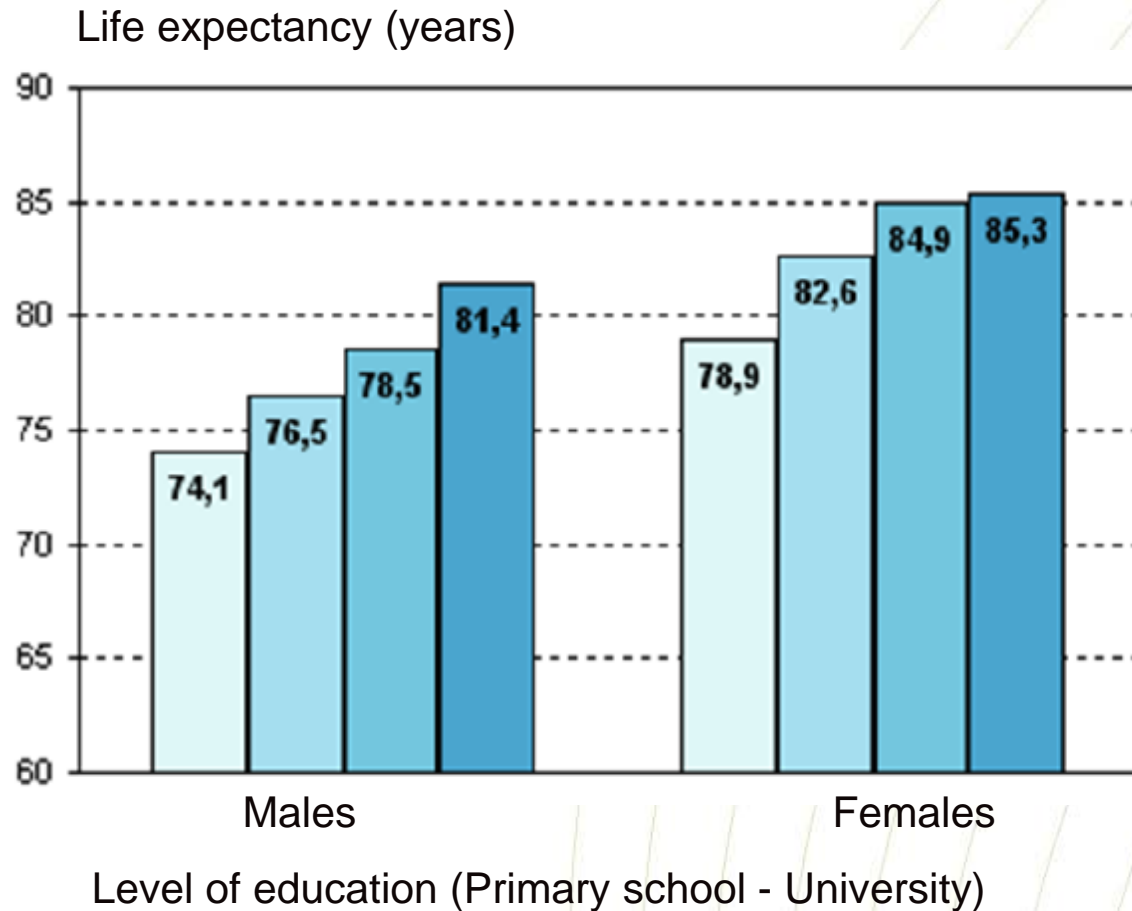

Figure 1.1 Oldest age at which 50% of babies born in 2007 are predicted to still be alive.

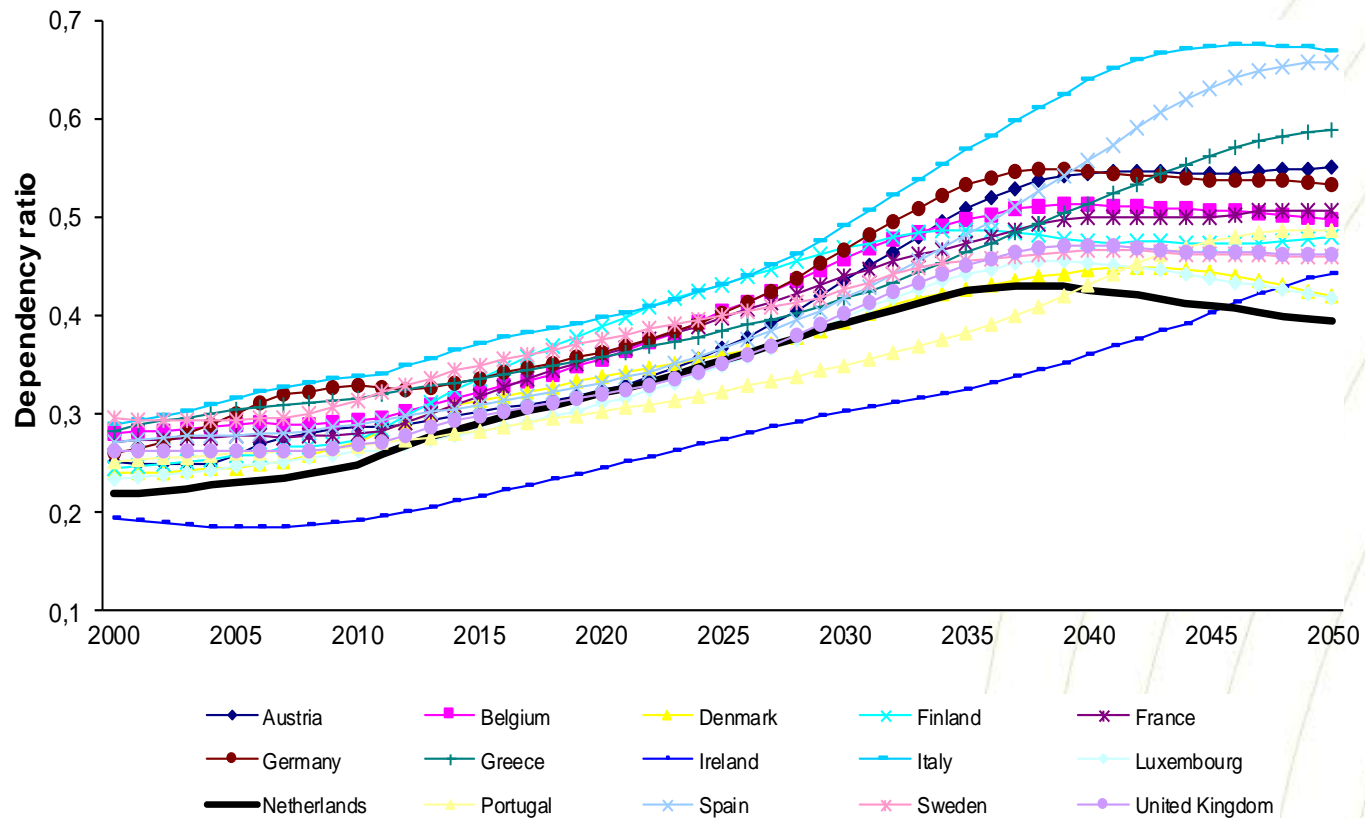
Probleem: health gap

The problem: Ageing

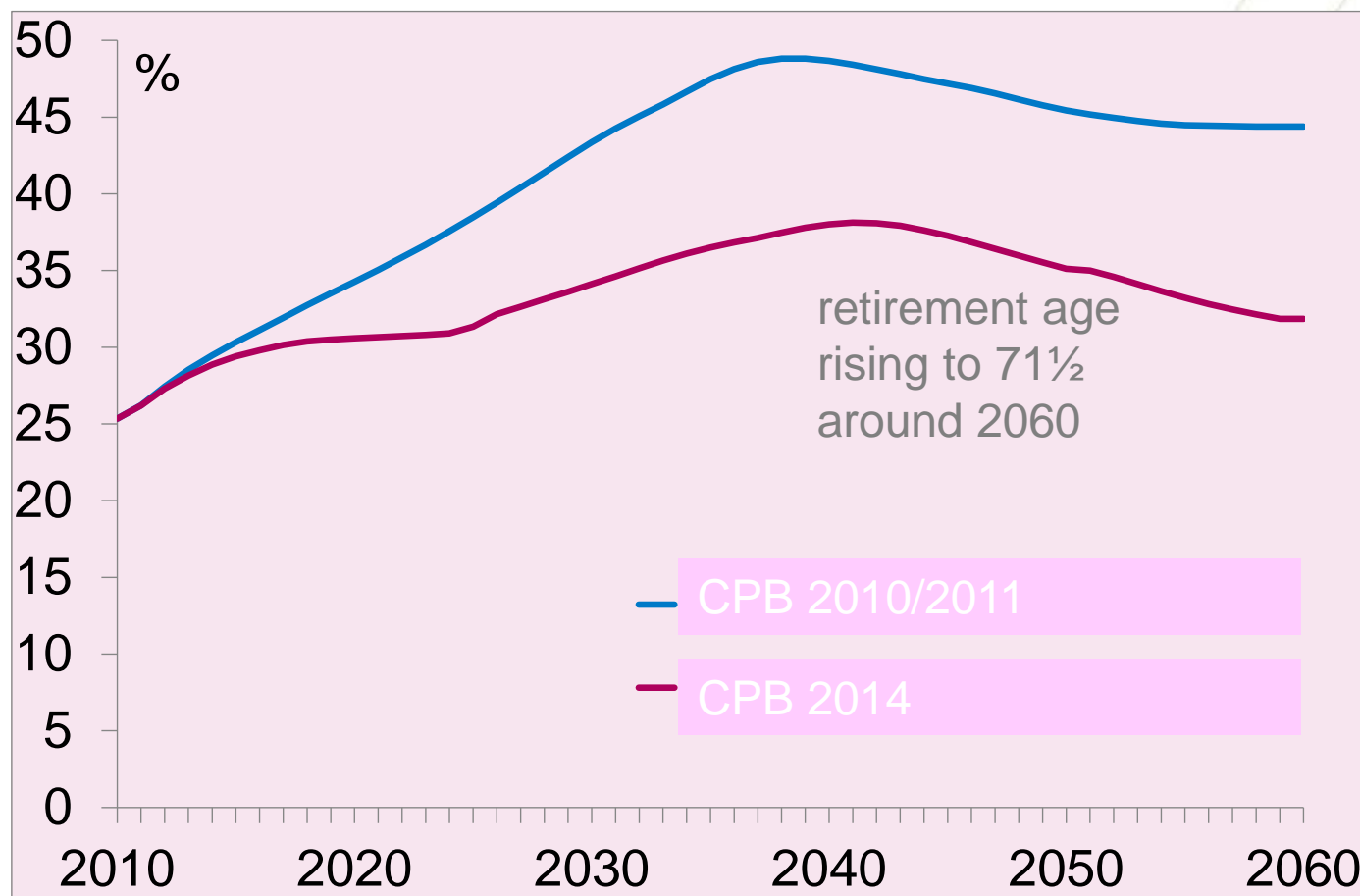
Old-age dependency ratio:

$65+/(20-65)$, selected EU countries

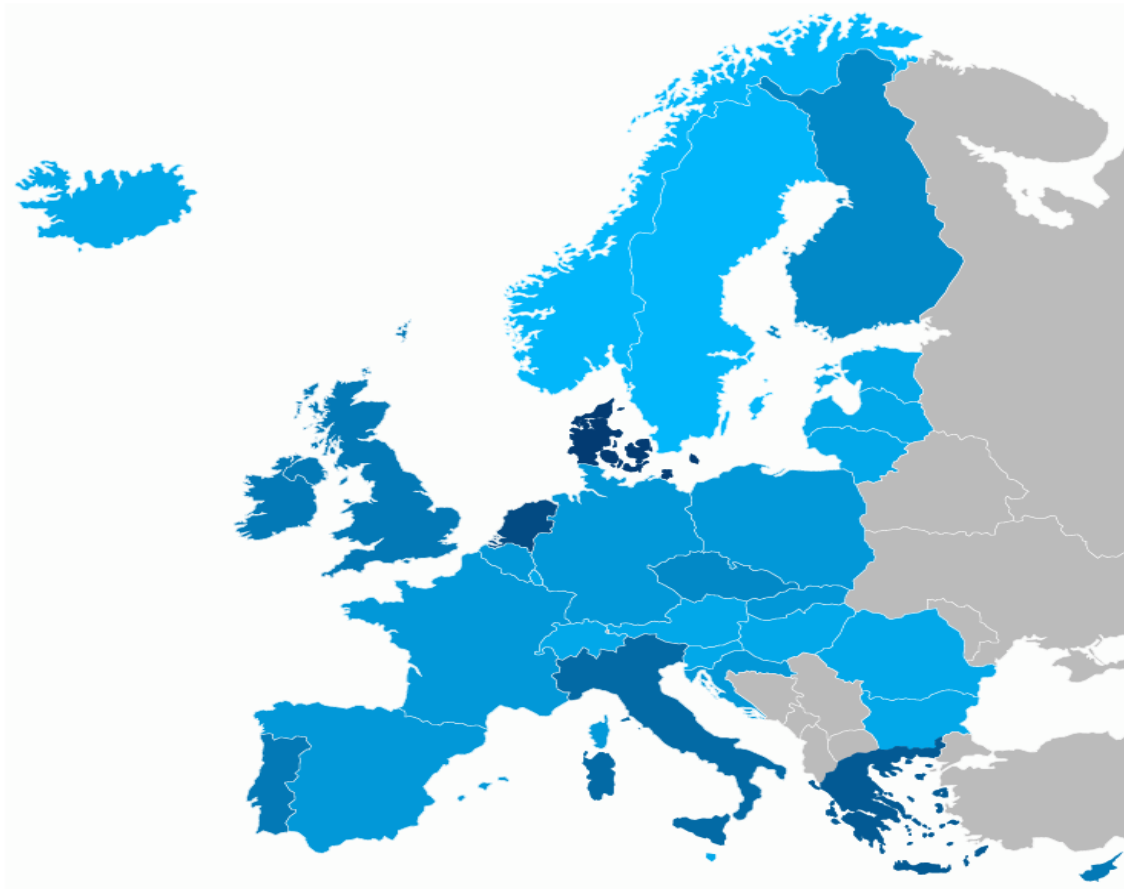

Is rising life expectancy a problem?

Dependency ratio almost stable if measured differently: against – rising - pension age

Retirement age in 2050

- Under 65: Sweden, Norway
- 65–66 : Estonia, Bulgaria, Austria, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Romania, Slovenia, Hungary, Switzerland, Poland
- 66–67 : Belgium, Spain, Croatia, France, Germany, Slovakia
- 67–68 : Finland, the Czech Republic
- 68–69 : Cyprus, Ireland, Great Britain, Portugal
- 69–70 : Italy
- 70–71 : Greece, Iceland
- 71–72 : the Netherlands
- 72 – : Denmark

Verbetering houdbaarheid overheidsfinancien in Europa

Graph 5: Total age-related exp

Source: Commission services, EPC.

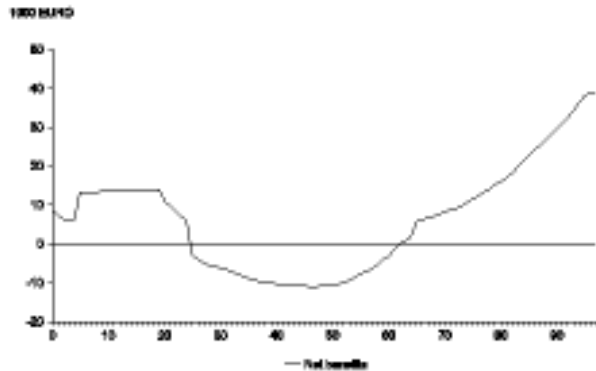

Houdbaarheid

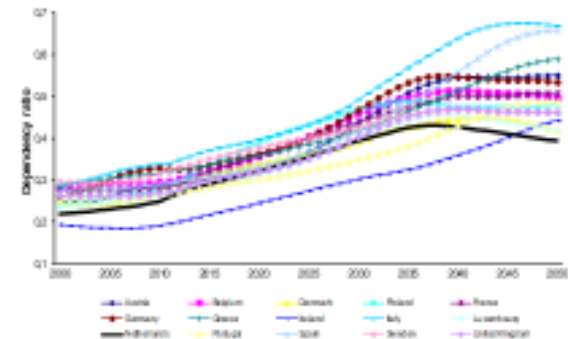
- “Zijn huidige arrangementen voor sociale zekerheid en overheidsuitgaven ‘houdbaar’ op lange termijn wanneer de bevolking vergrijsd?”
- Ongeveer gelijk aan: Kunnen we aan toekomstige generaties een gelijk netto profijt (% BBP) bieden als huidige generaties?
- Het gaat in essentie om intergenerationele verdeling: Schuiven huidige generaties een last door naar de toekomst?

Use age profile of expenditures and revenues to make projection of the impact of ageing in future

Net benefit per age

X

=

long term projections

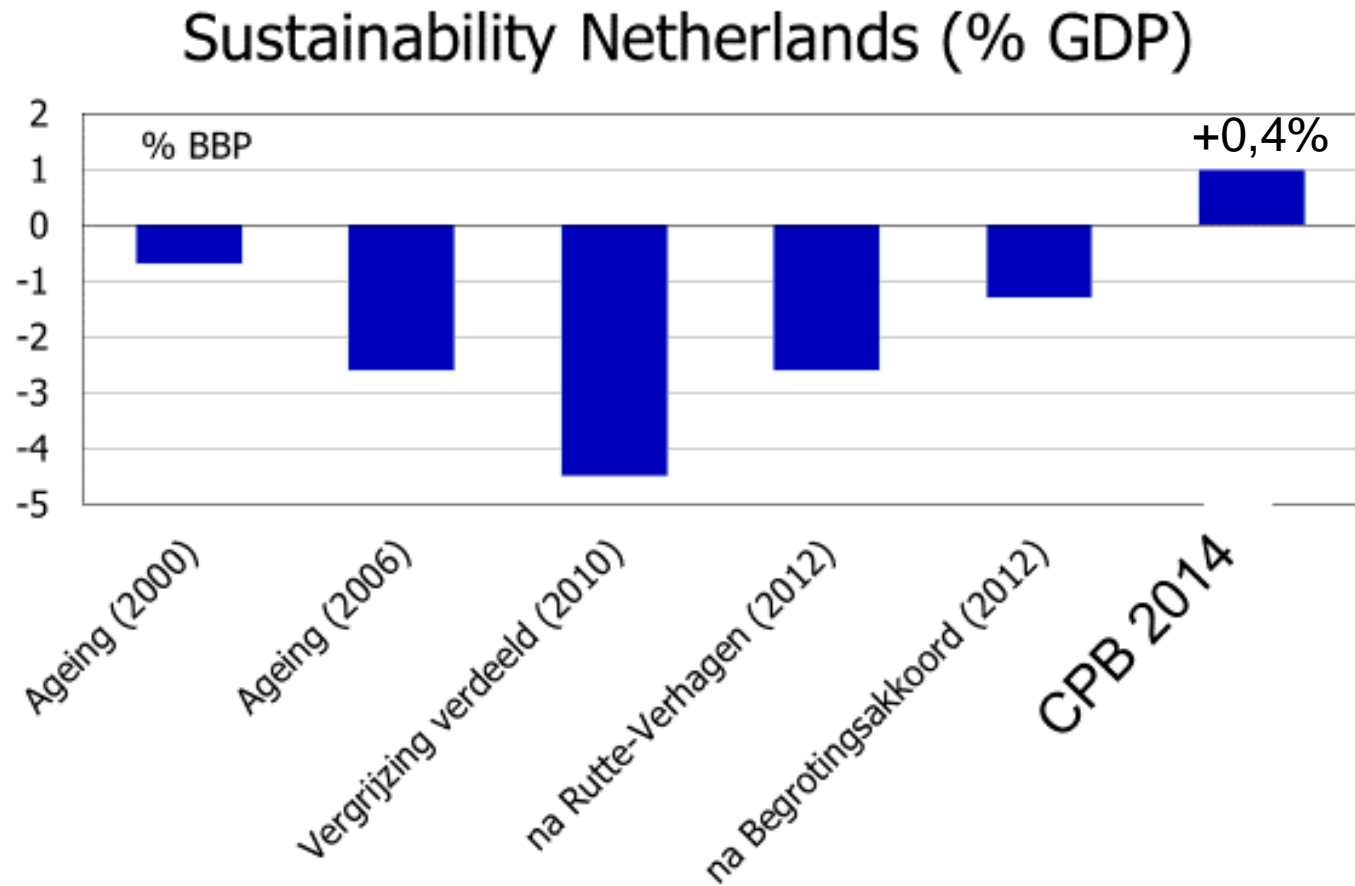
Effect AOW leeftijd op houdbaarheid (CPB 2010)

- verhoging 65 naar 67 in 2025: 0,7% BBP
- verhoging plus koppeling aan levensverwachting 1,3% BBP

Onderliggende effecten:

- + lagere AOW lasten
- + besparing op subsidie aanvullende pensioenen (richtleeftijd gekoppeld aan AOW)
- + hogere participatie 1%
- + hogere besparingen in box 3
- maar tegengesteld: meer beroep op bijstand en regelingen voor werkloosheid en arbeidsongeschiktheid

Dankzij stijgende pensioenleeftijd zijn overheidsfinancien houdbaar geworden

Regeer-akkoord

↓
-0,4%

Bron: CPB.

AOW leeftijd terug naar 65

- 50+ : “3.5 bln euro”
- CPB: “12.9 bln euro and 4,3 until 2021”
- What is the difference?
Extrapolation of pensions (AOW) until 2060:
  - *50+ : AOW indexed to contractual wages only*
  - *CPB: constant in welfare terms, indexed to total real wage growth (= contractual plus incidental wage increase)*

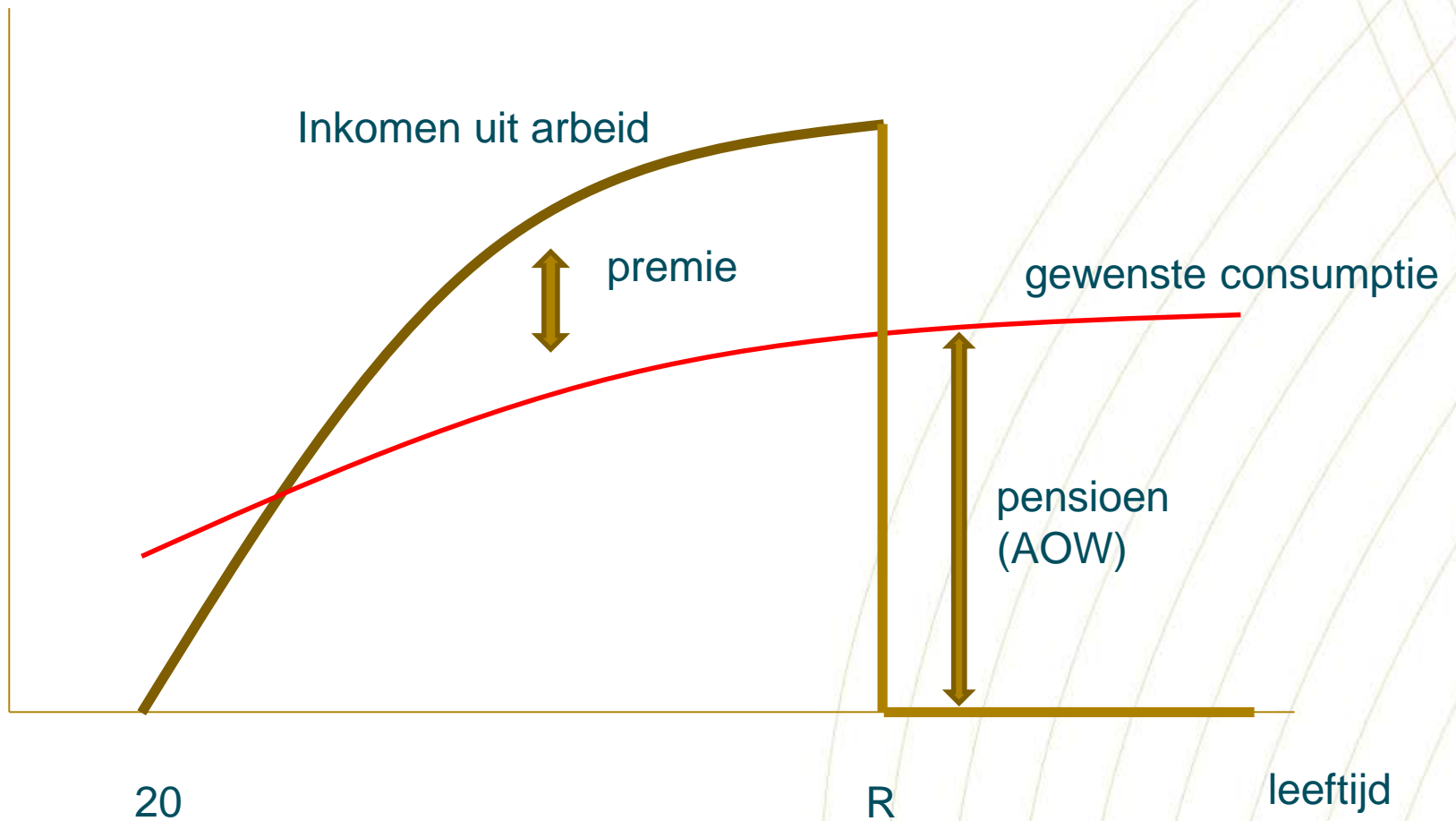

“Public finance’ overwegingen bij de AOW leeftijd

Perspectieven op eerste pijler pensioen

- Sparen
  - AOW voor consumptiesmoothing
  - maar vanaf welke leeftijd?
- Verzekeren
  - AOW als verzekering voor arbeidsongeschiktheid (en WW)
  - vanaf welke leeftijd onconditionele uitkering?
  - second best alternatieven voor verzekering

Sparen voor pensioen: traditioneel

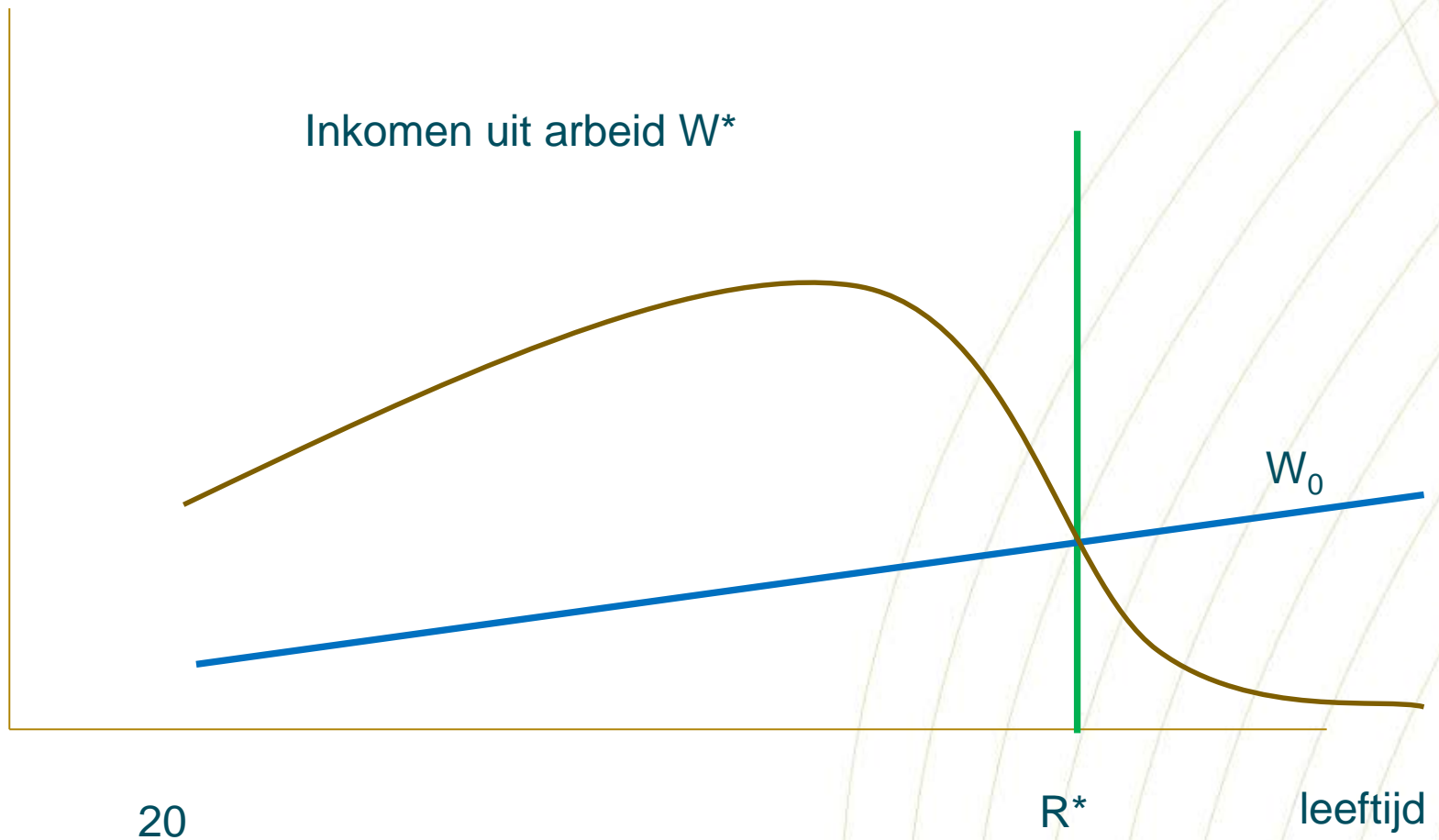

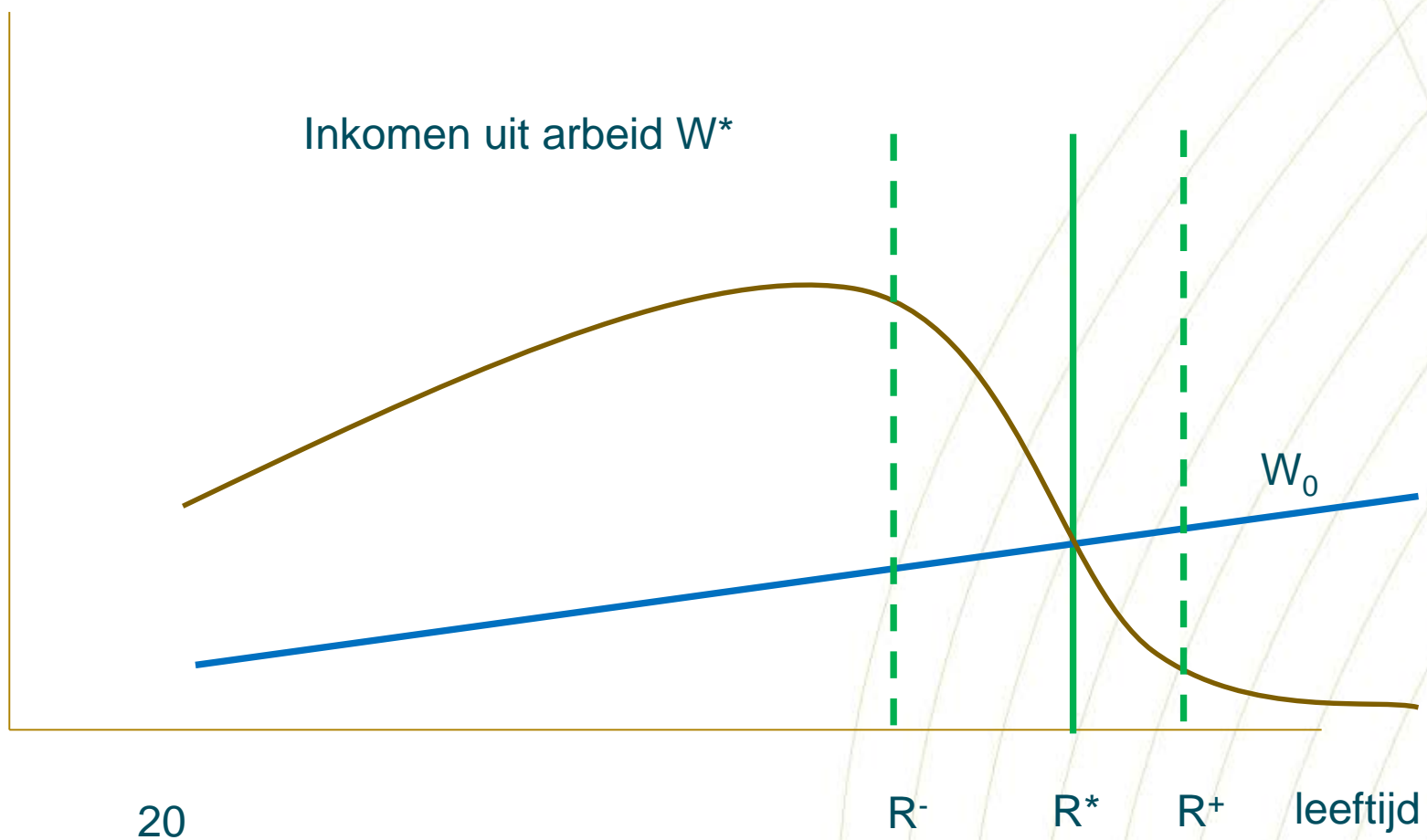
AOW leeftijd vanuit spaarperspectief

- life cycle perspectief
- kortzichtige consument: spaar niet voor later
- gedwongen sparen = premie
- idealiter AOW vanaf moment dat individu wil stoppen met werken (discrete stap, fixed costs)
- in 'perfecte wereld' uittreden als $W^* < W_0$

Gewenste pensioenleeftijd (fixed costs): uittreden bij $W^* < W_0$

Te lage cq te hoge AOW leeftijd

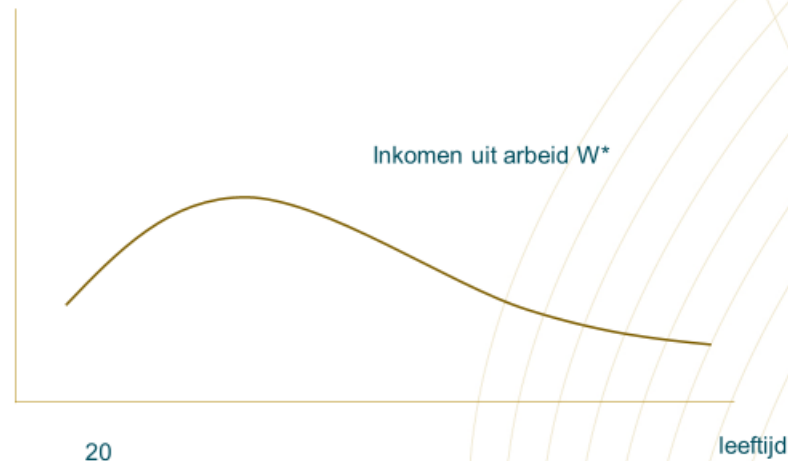
- **Te lage pensioenleeftijd $R^- < R^*$**
- Kostbaar want teveel inkomen tussen R^- en R^*
- Hoge premie en dus te laag inkomen voor R_0
- Mogelijk negatieve arbeidsaanbod prikkel, versterkt verstoring consumptiesmoothing

- **Te hoge pensioenleeftijd $R^+ > R^*$**
- Positieve prikkel voor arbeidsaanbod
- Tussen R^* en R^+ geen inkomen bij uittreden => gedwongen toch langer doorwerken (inkomenseffect) of bij groot gat *bijstand*
- => hogere consumptie over het leven
- Vanwege *belastingverstoring* is een 'te hoge' pensioenleeftijd'optimaal: prikkel om door te werken

De nieuwe wereld “100 year life”

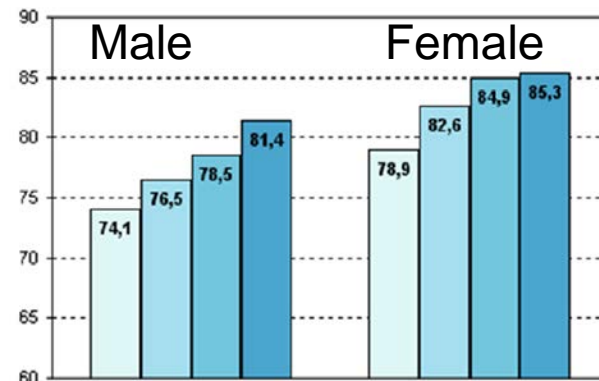
- geleidelijk teruglopen van optimaal arbeidsaanbod
- geen 0-1 beslissing van uittreden, maar flex
- AOW/pensioen als aanvulling op arbeidsinkomen

100 jaar leven: menselijk kapitaal meer uitsmeren

De nieuwe wereld

- geleidelijk teruglopen van optimaal arbeidsaanbod
- geen 0-1 beslissing van uittreden, maar flex
- AOW/pensioen als aanvulling op arbeidsinkomen

- Maar grote heterogeniteit => verzekeren
- 'health gap'
- (before Rawlsian veil)

Level of education (Primary school - University)

🕒 13 november 2017 11:20

Petitie basisinkomen 55-plussers haalt 100.000 handtekeningen

🐦 1 📘 118 💬 0 ✉️

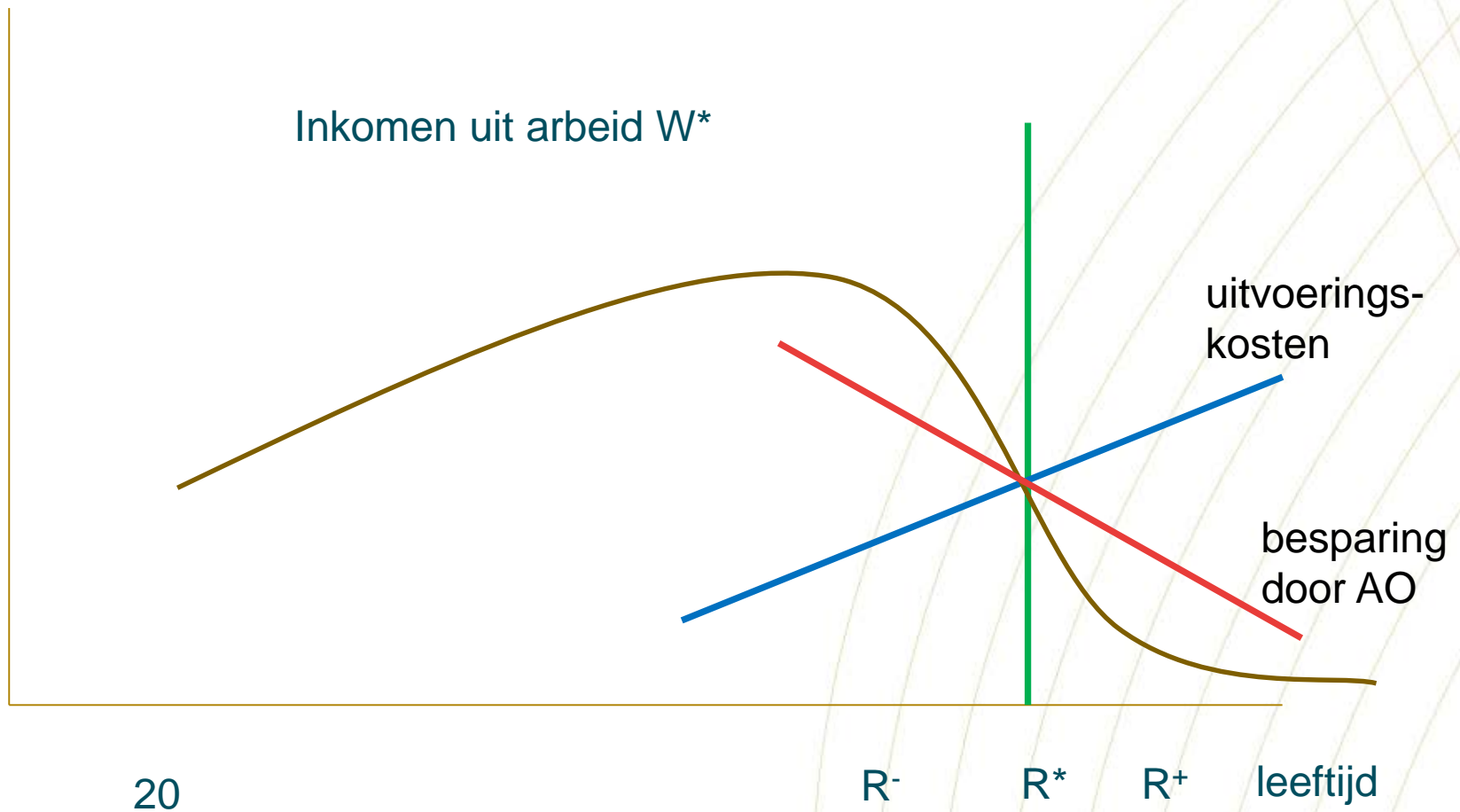
Radar-presentatrice Antoinette Hertsenbergh. © ANP

AOW leeftijd vanuit verzekeringsmotief

- AOW als substituuat ('basisinkomen') voor AO verzekering
- Stel AO goed waarneembaar: AO verzekering (gerelateerd aan inkomen) altijd beter dan generiek 'basisinkomen'
- Vanaf welke leeftijd wordt 'basisinkomen' aantrekkelijker dan AO leeftijd?
- Uitvoeringskosten AO stijgt met aantal deelnemers
- Besparing door AO tov AOW daalt met aantal deelnemers

Verzekeren vs basisinkomen

Discussie

- Maatwerk nodig:
  - meer flex (vooral via 2^e pijler)
  - serieuzer kijken naar AO verzekering (voor oudere werknemers)
    - maar moral hazard
- Alternatieven voor generieke AOW
  - onderscheid zware beroepen werkt niet
    - slecht verifieerbaar
    - moral hazard
  - means testing leidt tot verstoring
    - moral hazard in arbeidsaanbod en sparen
- Second best: AOW leeftijd naar opleidingsniveau?
  - hogere opleiding: financiering in ruil voor hogere pensioenleeftijd
  - langer gezond, minder zwaar werk
  - fair : *6 jaar hogere levensverwachting, 6 jaar langer studie, 6 jaar later met pensioen*
  - weinig verstorend (moral hazard)

Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement

Mission Netspar contributes to the ongoing improvement of financing opportunities for the 'old age' of Dutch and European citizens through network development, formulating and executing scientific research and knowledge transfer programs.